

Onderwerp Inloopvoorzieningen en herstelinitiatieven en beantwoording motie
(M17) 'Nood Respijtzorg in de Geestelijke gezondheidszorg' derwerp
ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 14 050

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 193921-2025

Datum

Uw brief
van

Uw kenmerk

Geachte lezer,

Met deze brief wordt uw raad nader geïnformeerd over inloopvoorzieningen en herstelinitiatieven voor volwassen mensen in Groningen. In deze brief wordt u eveneens geïnformeerd over de opvolging van de aangenomen motie (M17) 'Nood Respijtzorg in de Geestelijke gezondheidszorg (GGZ)'.

Mentale gezondheid

Mentale gezondheid is een gedeelde verantwoordelijkheid van overheid, samenleving en individu. Uitgangspunt is een inclusieve benadering waarin iedereen mee kan doen, met aandacht voor preventie, normalisering (destigmatisering, demedicalisering) en het versterken van veerkracht¹. Herstel vindt deels plaats binnen de zorg, maar vooral in het dagelijks leven, in de wijk, op school of op het werk. Inloopvoorzieningen en herstelinitiatieven vormen hierin een cruciale schakel: ze bieden ruimte voor betekenisvolle sociale relaties, (herstel van) zelfregie en maatschappelijke participatie buiten het medische domein. Gemeenten dragen bij aan de mentale gezondheid van inwoners door te investeren in inloopvoorzieningen en herstelinitiatieven.

Mentale gezondheid in Groningen

Groningen kent in vergelijking tot de rest van het land een hoog aantal stressfactoren. De regio als geheel blijft vooral op het gebied van sociaaleconomische positie achter bij de rest van Nederland. Het gemiddelde inkomen van de inwoners in de regio is relatief laag, het aandeel huishoudens met een bijstandsuitkering is relatief hoog. Ook de aardbevingsproblematiek heeft impact op de mentale gezondheid van Groningers.

¹ Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2022). [Aanpak mentale gezondheid: van ons allemaal](#). Rijksoverheid.

Volgvel 1

Er wordt dan ook verbinding gelegd met andere ontwikkelingen en plannen, zoals het Regioplan Mentale Gezondheid² en de aanpak van situaties rondom mensen met onbegrepen gedrag (vanuit het programma Grip op Onbegrip). In een aparte brief geven wij u een update over deze aanpak.

Investeren in mentale gezondheid aan de basis

Mentale gezondheid is een essentieel onderdeel van ons welzijn. Steeds meer mensen ervaren uitdagingen op dit vlak. Deze groep mensen is niet vastomlijnd, maar juist erg divers. Vanuit het netwerk Gezond Groningen en daarbinnen de actielijn Mentale Gezondheid³, werken we met netwerkpartners samen aan het verbeteren van de mentale gezondheid van inwoners en het bieden van ondersteuning bij mentale uitdagingen. Om deze inwoners tijdig te ondersteunen is het cruciaal om in te zetten op preventie, waaronder een breed en toegankelijk aanbod van laagdrempelige inloopvoorzieningen en effectieve herstelinitiatieven. De voorzieningen zijn mede vormgegeven door mensen met ervaringsdeskundigheid of -kennis en sluiten aan bij de behoefte aan informele, toegankelijke ondersteuning. Inwoners kunnen over het algemeen kosteloos en zonder verwijzing hier gebruik van maken, bijvoorbeeld in afwachting of na afloop van behandeling in de GGZ of verslavingszorg.

De inloopvoorzieningen en herstelinitiatieven sluiten aan bij de behoeften van diverse groepen in de samenleving:

- *Mensen met psychische of sociale kwetsbaarheden* die behoefte hebben aan een veilige, toegankelijke plek voor ontmoeting, ondersteuning en herstel.
- *Mensen in afwachting van (S)GGZ⁴-behandeling* of die buiten het bereik van formele zorg vallen, maar wel ondersteuning nodig hebben.
- *Mantelzorgers en informeel netwerk*, die baat hebben bij respijtzorg en informele netwerken.
- *Ervaringsdeskundigen*, die actief bijdragen aan het herstel van anderen en daarmee zelf betekenisvol werk vinden.

Impact van herstelgerichte en laagdrempelige zorg

Steeds meer verschuift zorg naar de leefomgeving, met daarin herstel ondersteunende initiatieven voor mensen met psychische of sociale kwetsbaarheden⁵. Door hiervan gebruik te maken kan worden voorkomen dat mentale klachten escaleren waarmee de druk op de (S)GGZ verminderd wordt. Dergelijke voorzieningen helpen niet alleen om crisisopnames te verminderen, maar dragen ook bij aan een duurzamer en effectiever zorglandschap en vermindering van de wachtlijsten in de zorg.

Laagdrempelige ondersteuning bij mentale klachten draagt bij aan:

- verbeterde (mentale) gezondheid en kwaliteit van leven van inwoners;
- versterking of herstel van zelfregie en maatschappelijke participatie;
- vermindering van de kans op escalatie en recidive;
- vermindering van de druk op crisisbedden in de GGZ;
- verlichting van de druk op gemeentelijke Wmo⁶-voorzieningen.

² Mentaal Gezond Groningen. (2024). [Regioplan Mentale Gezondheid: Mentale gezondheid is een zaak van alle Groningers](#). Gezond Groningen.

³ Gezond Groningen. [Actielijn: mentale gezondheid](#)

⁴ Specialistische Geestelijke Gezondheidszorg

⁵ Passend binnen de transformatie van 'Beschermd Wonen' naar 'Beschermd Thuis'; gericht op het normaliseren van zorg en het versterken van ondersteuning dichtbij huis. Mensen worden zo in staat gesteld om in hun eigen omgeving te herstellen en deel te blijven nemen aan de samenleving.

⁶ Wet Maatschappelijke Ondersteuning

De maatschappelijke meerwaarde van deze initiatieven is groot: het welzijn van de mensen en hun informele netwerk neemt toe, onder andere door meer zelfregie en participatie. De verwachting is dat dit leidt tot een verschuiving van kosten en uiteindelijk tot besparingen binnen het zorgdomein.

Ondersteuning, inloopvoorzieningen en herstelinitiatieven

Als wettelijke taak wordt vanuit gebiedsondersteuningsnetwerken (GON) individuele ondersteuning, dagbesteding, kortdurend verblijf en sociale activering geboden. Bij deze ondersteuning gaat het bijvoorbeeld om het aanbrengen van dagstructuur, het regelen van dagelijkse zaken of het hulp bieden bij het nemen van besluiten. Zonder deze ondersteuning zouden mensen wellicht niet thuis kunnen wonen en/of zichzelf verwaarlozen. Bovendien kan dagbesteding ingezet worden om mantelzorgers te ontlasten. Daarnaast kennen we in Groningen diverse inloopvoorzieningen en herstelinitiatieven, welke een veilige plek bieden waar mensen kunnen werken aan hun persoonlijk en maatschappelijk herstel, ondersteund door ervaringsdeskundigen en vrijwilligers. Naast een online aanbod zijn er diverse zelfhulpgroepen gericht op bijvoorbeeld verslaving of psychische problematiek, die ondersteuning bieden zonder dat daar professionele zorg bij betrokken is. Hier bieden mensen met dezelfde problematiek onderlinge steun en hulp door hun ervaringen te delen. Vanuit SaamRedzaam zijn diverse zelfregie- en herstelinitiatieven gericht op volwassenen⁷ in kaart gebracht. Ter illustratie staan in het volgende kader een aantal herstelinitiatieven.

Praktijkhuis Ixta Noa

Het Praktijkhuis Ixta Noa in Groningen is een regionale laagdrempelige ontmoetingsplek voor mensen met psychische of sociale kwetsbaarheden. Mensen kunnen er terecht voor een luisterend oor, herstelgerichte activiteiten en ondersteuning door ervaringsdeskundigen. Daarmee wordt bijgedragen aan persoonlijk herstel, maatschappelijke participatie en voorkomen van zwaardere zorg.

Sedna Herstelacademie

De Sedna Herstelacademie in Groningen is een laagdrempelige ontmoetingsplek voor mensen die willen herstellen van psychische ontwrichting. De academie biedt cursussen, trainingen en activiteiten gericht op persoonlijke groei, zelfzorg en het hervinden van balans. Ervaringsdeskundigen begeleiden deelnemers in een gelijkwaardige setting, waarbij het delen van ervaringen centraal staat. Sedna draagt bij aan herstel, empowerment en maatschappelijke participatie van kwetsbare inwoners.

Respijtzorg Groningen

Stichting Respijthuis Groningen werkt aan realisatie in 2025 van een respijthuis met twaalf bedden voor de regio Groningen. Dit initiatief biedt mensen met mentale klachten zonder indicatie kosteloos een tijdelijke plek om te herstellen, met steun van vrijwilligers en ervaringsdeskundigen. Door vroegtijdige opvang helpt het respijthuis crisisopnames te voorkomen en draagt het bij aan lagere instroom en goede doorstroming in de GGZ-sector.

Opvolging motie (M17) 'Nood Respijtzorg in de Geestelijke gezondheidzorg'

Gezien de maatschappelijke meerwaarde is het logisch dat ook de gemeente een actieve rol speelt. De gemeente draagt dan ook zowel beleidsmatig als financieel bij aan deze initiatieven, omdat mentale gezondheid ons allemaal raakt. In lijn hiermee heeft uw raad met de motie (M17) 'Nood Respijtzorg in de Geestelijke gezondheidzorg' het college verzocht om in gesprek te gaan met zorgverzekeraars, hen op hun verantwoordelijkheid te wijzen en het belang van respijtzorg te onderstrepen.

⁷ Zie voor het overzicht van Saamredzaam: [zelfregie- en herstelinitiatieven gericht op volwassenen](#). Zie voor een regionaal overzicht vanuit platform Mentaal Gezond Groningen: [dekkend netwerk van inloopvoorzieningen voor mentale gezondheid van jongeren](#).

Volgvel 3

Zowel bestuurlijk als ambtelijk voeren we gesprekken met zorgverzekeraars onder meer over het belang van herstelinitiatieven en inloopvoorzieningen, waaronder het respijthuis. De houding van zorgverzekeraar Menzis ten opzichte van dit initiatief is positief. Menzis heeft een startbijdrage van €25.000,- beschikbaar gesteld. Daarmee is echter nog geen sprake van de gewenste structurele en substantiële bijdrage. De gemeente is en blijft daarom in gesprek over de wijze (denk aan in mind, in kind en in cash) waarop zorgverzekeraars betrokken zijn bij dergelijke preventieve initiatieven.

Tot slot

Herstelinitiatieven en inloopvoorzieningen vormen een waardevolle aanvulling op het bestaande aanbod voor inwoners van gemeente Groningen. Ze bieden laagdrempelige ondersteuning in de leefomgeving, versterken zelfregie en participatie en helpen om mentale klachten vroegtijdig op te vangen. Daarmee dragen ze bij aan het welzijn van de inwoners, ook op momenten dat zij mentale uitdagingen ervaren, het voorkomen van escalatie bij psychi(atri)sche problematiek, het verminderen van wachttijden voor specifiek de GGZ en het verminderen van de belasting van zorgsector in het algemeen.

Om deze beweging duurzaam te maken, is het van belang dat we als gemeente blijven investeren in deze voorzieningen én het gesprek met zorgverzekeraars voortzetten. Alleen door gezamenlijke inzet kunnen we zorgen voor een toegankelijk, effectief en toekomstbestendig zorglandschap waarin iedereen de juiste ondersteuning op het juiste moment krijgt.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.